

Raadsinformatiebrief

Aan Raad
Portefeuillehouder Liselotte Franssen
Onderwerp Verstedelijkingsafspraken SRBT, stand van zaken april 2022
Datum 20-04-2022

Kennisnemen van

De stand van zaken in het proces naar een Verstedelijkingsakkoord voor de stedelijke regio Breda-Tilburg (SRBT), een vooruitblik naar de stappen die we zetten richting het afsluiten van een Verstedelijkingsakkoord medio november van dit jaar en de opvolging van de dan te maken afspraken.

Inleiding

Het Rijk, de Provincie, 4 waterschappen en de 19 gemeenten trekken samen op in de verstedelijkingsopgaven van de SRBT. Middels een akkoord en een woondeal wordt toegewerkt naar interbestuurlijke afspraken hierover. Onder andere op basis van de Regionale Investeringsagenda (RIA) is uw raad in de afgelopen periode reeds betrokken bij de regionale voorbereidingen. Het samenwerkingsproces loopt ook in de bestuursperiode 2022-2026 door.

Informatie

Beleidsinzet Rijk

De rijksoverheid heeft de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) opgesteld. Daarin werkt het Rijk ideeën uit over de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. De NOVI kent vier prioriteiten: ruimte maken voor klimaatadaptatie en energietransitie; duurzaam economisch groeipotentieel; sterke en gezonde steden en regio's en toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied. Een belangrijk onderdeel van die NOVI gaat over 'verstedelijking en verstedelijkingsopgaven'. Het nieuwe nationale coalitieakkoord en de nieuwe Nationale Woon- en Bouwagenda en het Programma Woningbouw scherpen de beleidsinzet van het Rijk ten aanzien van de verstedelijkingsopgaven verder aan.

Verstedelijkingsstrategie Brabant

In de NOVI wordt geconstateerd dat een groot deel van Nederland functioneert als ware één stedelijk netwerk. Brabant speelt in dit verband een belangrijke rol. Ook in Brabant ligt een forse bouw-, transformatie- en herstructureringsopgave. Reden om als Brabantse partners met het Rijk en de Waterschappen gezamenlijk te bepalen wat er nodig is in Brabant voor een duurzame verstedelijking. De verstedelijkingsopgave voor Brabant wordt opgepakt op twee schaalniveaus:

- Gezamenlijke Verstedelijkingsstrategie Stedelijk Netwerk Brabant, waarin de uitgangspunten van de verstedelijkingsopgave Brabantbreed worden uitgewerkt. Het proces voor de Verstedelijkingsstrategie heeft tot doel om gezamenlijk richtinggevende keuzes voor uitgangspunten en kaders voor de regionale afspraken te maken. Dit wordt getrokken vanuit de provincie Noord-Brabant, samen met de B5- gemeenten (Breda, Eindhoven, Helmond, 's-

Hertogenbosch en Tilburg), de gemeenten Bergen op Zoom en Roosendaal, het Rijk en de waterschappen.

- Uitwerking en concretisering van de verstedelijkingsstrategie in verstedelijkingsakkoorden per stedelijke regio. De stedelijke regio Breda-Tilburg is één van de vier stedelijke regio's binnen Brabant. De andere drie zijn Stedelijk gebied Eindhoven, 's-Hertogenbosch en Bergen op Zoom/Roosendaal.

Uitgangspunt is dat beide processen parallel verlopen en elkaar wederzijds beïnvloeden.

De Brabantbrede verstedelijkingsstrategie en het regionale verstedelijkingsakkoord zijn gericht op ondersteuning die het Rijk en de provincie de regio's hierbij kan bieden en biedt de regio de kans bestaande sectorale afspraken (o.a. wonen, energie en bedrijventerreinen) te verbinden en extra ambities neer te zetten.

De Verstedelijkingsstrategie Brabant wordt momenteel ambtelijk en bestuurlijk voorbereid. Bedoeling is dat de strategie en de voor Brabant benodigde interventies / afspraken in juni a.s. in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving met de betrokken minister(s) wordt geagendeerd. In de tussentijd zullen alle colleges en ook (nieuwe) raden in regionale bijeenkomsten hierover worden geïnformeerd en betrokken (zie Vervolg hierna).

Verstedelijkingsopgaven en -akkoord Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT)

De stedelijke regio Breda-Tilburg wordt gevormd door 19 gemeenten: Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Tilburg, Waalwijk en Zundert. De regio Breda-Tilburg vormt één samenhangende stedelijke regio binnen Stedelijk Netwerk Nederland. Onderzoek heeft uitgewezen dat de inwoners van deze regio voor het overgrote deel van hun dagelijkse behoeften op deze regio georiënteerd zijn. De combinatie van kwaliteiten van het 'daily urban system' van de SRBT bestaat uit:

- 1.000.000 inwoners op 40 x 40 km met een mozaïek van (middel)grote steden en kleinere kernen;
- 2 topziekenhuizen (ETZ en Amphia), 1 universiteit, 3 hogescholen, diverse ROC's;
- sterke kennispositie en toepassing op raakvlak digitale technologie & menselijk gedrag;
- zeer omvangrijk MKB in maakindustrie en logistiek (6e economie van NL);
- aantrekkelijk gevarieerd toplandschap met verschillende Nationale parken en waardevolle natuurgebieden (Loonse en Drunense Duinen, NLDelta i.o. Van Gogh i.o., Regte Heide, Kampina) op de overgang van zand naar klei en grote trekpleisters op gebied van recreatie, leisure en erfgoed (o.a. Efteling, Beekse Bergen, Zuiderwaterlinie).

Vanuit deze kwaliteiten wil de SRBT haar positie in het stedelijk netwerk van Nederland versterken. Als bouwsteen hiervoor en voor het maken van afspraken over de verstedelijkingsopgaven is 2021 door de subregio's Breda (10 gemeenten) en Hart van Brabant (9 gemeenten) gewerkt aan Regionale Investeringsagenda's (RIA). De RIA is gebaseerd op "lagenbenadering" voor integrale aanpak van fysieke opgaven, gericht op gezonde groei, brede welvaart door het versterken van het vestigingsklimaat, het intensiveren van het daily urban system en het borgen van toegankelijke voorzieningen voor iedereen. Met de RIA's zijn de ambities en bovenlokale plannen en benodigde investeringen bottom-up geïnventariseerd en samengebracht tot een uitvoeringspropositie voor de benodigde kwalitatieve en kwantitatieve schaa sprong op vijf pijlers: wonen; economie; mobiliteit; groen-blauw en energie en klimaat. De woningbouwopgave is daarbij een sterke hefboom voor de

integrale aanpak en voor de randvoorwaardelijke investeringen en meekoppelopgaven op de andere vier thema's.

Voor het thema economie is in 2021 onderzoek gedaan naar het economisch profiel van de SRBT regio en is met meer dan 120 bedrijven en kennisinstellingen gesproken over de kansen die worden gezien voor nieuwe combinaties, innovaties en proeftuinen. Daaruit blijkt dat de SRBT binnen Nederland unieke combinatie kent van kennis en kunde op het snijvlak van digitale technologie en menselijk gedrag. Die kennisbasis willen we versterken en verbinden aan maatschappelijke opgaven en stedelijke vernieuwing op het gebied van wonen, werken en mobiliteit. Juist in onze regio kunnen we de wisselwerking tussen technologische innovaties en de sociale context (mens en gedrag) onderzoeken en omzetten in nieuwe concepten, producten en diensten. Met een netwerk van living labs op dit snijvlak wil SRBT een "European testbed for urban innovation" (ETUI) gaan vormen.

Duurzaam verstedelijken

In de lagenbenadering van de RIA's en de strategie van de SRBT gaat 'verstedelijken' nadrukkelijk over omgevingskwaliteit en de relatie tussen stad en land en dus niet over (alleen) bouwen in de grote steden. De ondergrond en het landschap vormen de drager van de ontwikkeling van de regio. Het systeem van bodem, water en groen is daarom randvoorwaardelijk voor gezonde en duurzame verstedelijking en wordt gebruikt om te werken aan de grote transities (mobiliteitstransitie, klimaatadaptatie, energietransitie, circulariteit, landbouw, biodiversiteit) die de regio robuust en klaar maken voor de toekomst. Verstedelijking gaat nadrukkelijk samen met meer groen en blauw die tot diep in stad en dorp zichtbaar en voelbaar bijdragen aan de kwaliteit van leefomgeving. Zo kan een meer stedelijke leefomgeving ontstaan, kan het bestaand stedelijk weefsel zich vernieuwen en kunnen tegelijk de kenmerkende dorpsstructuren en landschappelijke kwaliteiten van de regio geborgd worden.

Daartoe zal verstedelijking de komende 20 jaar op een andere, meer duurzame en integrale manier tot stand moeten worden gebracht dan we gewend waren omdat we anders in de SRBT qua bereikbaarheid vastlopen, de doelen op het gebied van klimaatadaptatie en energietransitie niet gaan halen en verstedelijking onvoldoende verbinden aan de grote sociale opgaven. Vanuit dit grotere, integrerende perspectief moeten we gezamenlijk onderzoeken of alle met de RIA's geïnventariseerde ambities en plannen zonder meer gerealiseerd kunnen gaan worden. Als hulpmiddel en toetssteen voor de te maken duurzame keuzen is een aantal verstedeljkingsperspectieven en daarmee de 'hoeken van het speelveld' voor de SRBT bestudeerd. Het doel van de perspectievenstudie is vooral om te ontdekken wat de verschillen zijn in keuzes die te maken zijn op het gebied van bijvoorbeeld verdichting, mobiliteit, landelijk gebied, voorzieningen etc. Voor het doorrekenen van de effecten van de perspectieven maken we gebruik van het Dashboard Verstedelijking. Elk perspectief heeft voor- en nadelige effecten zowel voor de hele regionale systeem en netwerk - qua meekoppelkansen en omvang van investeringen - als voor de afzonderlijke gemeenten daarin. De perspectievenstudie faciliteert het goede gesprek tussen de partners en in de regio en maakt inzichtelijk waarover overeenstemming bestaat, maar ook op welke onderdelen nog verdiepend onderzoek of gesprek nodig is bijvoorbeeld als het gaat om nieuwe grootschalige uitleggebieden voor woningbouw en de meekoppelopgaven daarvan. Het proces is erop gericht om tot gezamenlijke keuzes te kunnen komen.

Relatie met omgevingsbeleid en andere trajecten

De verstedeljkingsstrategie en verstedeljkingsakkoord SRBT heeft met name relatie met de opgaven in het fysieke domein wat in de gemeenten is / wordt bepaald met lokaal omgevingsbeleid meer in het bijzonder met lokale omgevingsvisies. Nadrukkelijk liggen er ook relaties met andere

beleidsterreinen en (bovenlokale) opgaven op gebied van wonen, economie, mobiliteit, groen-blauw, energie en klimaat. Meer specifiek zijn o.a. de volgende beleidsplannen en -instrumenten relevant; de regionale omgevingsagenda (ROA's Hart van Brabant en West-Brabant), het Toekomstbeeld Openbaar Vervoer 2040 Brabant, de Klimaatonderlegger van de Waterschappen, regionale afspraken over bedrijventerreinen en de RE(K)S.

Gemeente Goirle

Onze gemeente brengt in het proces de recent vastgestelde Omgevingsvisie Goirle steeds als input in. In deze Omgevingsvisie heeft uw raad bepaald dat we er voor kiezen om met name op het gebied van woningbouw, energie, klimaatadaptatie, natuur en recreatie aan regionale opgaven bij te dragen en dat we ons daarbij richten op woningbouw, sociale, gezondheid en/of zorg gerelateerde regionale opgaven. Voor het faciliteren van de regionale vraag naar additionele grootschalige nieuwe bedrijventerreinen ziet de Omgevingsvisie vooralsnog geen ruimte binnen de gemeente.

Organisatie

Het samenwerkingproces SRBT wordt aangestuurd vanuit het Directeurenoverleg en de Stuurgroep SRBT waarin directeuren resp. bestuurders van de provincie, waterschappen en de gemeenten Breda, Gilze-Rijen, Moerdijk, Oosterhout, Tilburg en Waalwijk zitting hebben. In een breed bestuurlijk overleg vindt afstemming met de bestuurders van alle overheden inclusief het Rijk plaats. Voor de verstedelijkingsstrategie Brabant vindt overleg en afstemming plaats in het Directeurenoverleg en de zgn. Summit EVK waarin de trekkende directeuren resp. bestuurders van Breda en Tilburg zitting hebben. De SRBT-vertegenwoordigers brengen de belangen van de SRBT in dit - parallelle - proces in.

Vervolg

Tijdens het BO (bestuurlijk overleg) Leefomgeving van juni 2022 worden richtinggevende principes vanuit de regio besproken, samen met die van de andere regio's en samen met de contouren van de verstedelijkingsstrategie Brabant. In de tweede helft van dit jaar worden strategie en akkoorden in concrete wederkerige uitvoeringsafspraken omgezet. De huidige planning voorziet er in dat tijdens het BO MIRT van november 2022 de definitieve strategie en akkoorden worden vastgesteld.

Het is van groot belang om de volksvertegenwoordigende organen (PS, AB's waterschappen en gemeenteraden) te betrekken in het samenwerkings- en keuzep proces rondom de verstedelijkingsopgaven. De colleges en DB's nemen hierin het voortouw. Nadat de gemeenteraden met deze informatiebrief zijn geïnformeerd over de stand van zaken en het vervolgproces stellen wij voor het komende half jaar de volgende drie stappen voor:

beoogde planning	activiteit
eind mei - begin 2022	regionaal SRBT-webinar raadsleden als onderdeel van inwerkprogramma waarin raadsleden worden geïnformeerd over context, aard, strekking en inhoud van de Brabant-verstedelijkingsstrategie en het SRBT-verstedelijkingsconcept

juni - BO Leefomgeving - strategie Brabant en SRBT	
september - november 2022	lokale consultatie gemeenteraden colleges/portefeuillehouders bespreken met hun werkgroep/commissie/raad de uitkomsten BO Leefomgeving en de daarop uitgewerkte concept-verstedelijkingsafspraken en halen input en reacties op vanuit de raden aan de voorkant van BO MIRT
november - BO MIRT - afspraken in verstedelijkingsakkoord	
december 2022 - jan e.v. 2023	uitwerking verstedelijkingsafspraken colleges maken lokaal voorstellen over uit/verwerking afspraken BO MIRT in eigen (omgevings)beleid en consulteren hierop hun raden cq. laten hen hierover besluiten

Communicatie

Deze raadsinformatiebrief, die vanuit de centrale organisatie is aangeleverd, wordt min of meer gelijktijdig met alle gemeenteraden in de stedelijke regio Breda-Tilburg gedeeld.

Bijlagen

-
